

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/1057-1
Saksbehandler: Bente Åshild Tautra
Dato: 13.01.2021

Svar på covid-19-oppdrag fra HOD 288 - om tiltak for å begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket

Oppsummering

- HelseDirektoratet har pr i dag ikke funnet konkrete tiltak å anbefale for å begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket ved bruk av falsk dokumentasjon.
- HelseDirektoratet anser ikke forsterket kontroll av dokumentasjon ved grensepassering for å forhindre bruk av falsk dokumentasjon av negativ covid-19-test for siste 72 timer før innreise fra "røde land", for hensiktsmessig. Smitterisikoen ved bruk av falsk dokumentasjon anses lav for denne gruppen innreisende ved at det i dag stilles krav til obligatorisk test innen 24 timer etter innreise og krav til karantene.
- HelseDirektoratet har ikke funnet tilfredsstillende tiltak for å begrense omgåelse av test- og karanteneplikt ved bruk av falsk dokumentasjon på gjennomgått covid-19-infeksjon de siste seks månedene før innreise.

Oppdrag 288 til HelseDirektoratet – om tiltak for å begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket

Helse- og omsorgsdepartementet viser til oppdrag 242 og HelseDirektoratets avsluttende bemerkninger om mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon på gjennomgått Covid-19.

Departementet slutter seg til HelseDirektoratets bekymring for mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon av gjennomgått Covid-19, negativ test og etter hvert dokumentasjon på gjennomført vaksinasjon. Inntil en internasjonal elektronisk fungerende løsning for dokumentasjon av immunitetsbetinget karantenefritak er på plass, bør tiltak som kan begrense slike omgørelser av regelverket vurderes.

Departementet ber derfor HelseDirektoratet i samråd med Politidirektoratet om å vurdere og foreslå tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket gjennom forfalskning av dokumentasjon for gjennomgått Covid-19, negativ test og gjennomført vaksinasjon.

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og bioteknologi

Bente Åshild Tautra

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

Helsedirektoratets forslag om å stille krav om at positiv PCR-test må være tatt i Norge og være registrert i MSIS er etter departementets vurdering ikke aktuelt av hensyn til EØS-regelverket.

Departementet finner heller ikke at det i dag er grunnlag for å oppheve karantefritaket for gjennomgått Covid-19. Det vises til at en fjerning av unntaket nå neppe vil være et forholdsmessig tiltak overfor personer som faktisk har gjennomgått Covid-19.

Frist: 12. januar 2021.

Bakgrunn

Det er reist bekymring for bruk av falske dokumenter ved innreise for å kunne kvalifisere for unntak fra både test- og karantenekrav. Omfanget av bruk av eventuelle falske dokumenter er ukjent, men det antas at slik dokumentasjon kan være relativt enkelt å skaffe seg dersom den innreisende ønsker å benytte karantene og eventuelt også testkrav.

Det er særlig tre grupper hvor bruk av falsk dokumentasjon er særlig aktuelt.

Den mest benyttede dokumentasjonen gjelder negativ covid-19-test tatt i løpet av de siste 72 timer før innreise til landet, jf covid-19-forskriften § 4a. Denne dokumentasjonen må fremlegges for innreise av alle som kommer fra "røde land". En ytterligere skjerping gjelder reisende fra Storbritannia hvor det stilles krav til PCR-metode for test tatt før ankomst, samt krav om ytterligere en PCR-test tatt på dag syv jf forskriftens § 4b. Innreisende er nå også ilagt krav om testing innen et døgn etter grensepassering jf § 4d, i tillegg til karanteneplikt i 10 dager, såfremt de ikke kommer inn under noen av karanteneunntakene.

Alle innreisende personer som kan dokumentere gjennomgått covid-19-infeksjon i løpet av de siste seks månedene vil derimot ikke ilegges karanteneplikt eller testkrav jf forskriften § 4 første ledd, § 4a og § 4b.

Den tredje gruppen som er omtalt i oppdraget, gjelder personer som er vaksinert. Unntak fra test- og karanteneplikt er så langt ikke fastsatt i covid-19-forskriften.

Felles for de tre gruppene er at bruk av falsk dokumentasjon medfører risiko for importsmitte. Smitterisikoen ved bruk av falske dokumenter av negativ test siste 72 timer før innreise (den første gruppen) vil likevel være lavere siden det fortsatt kreves testing ved innreise og hovedregel om karantene i ti dager, enn for de to øvrige gruppene hvor dokumentasjonen vil medføre fritak både fra testing etter innreise og karantene.

Oppdraget reiser to hovedproblemstillinger, for det første om falske dokumenter kan avdekkes slik at den innreisende ilegges testing og karanteneopphold, og for det andre om smitterisikoen kan reduseres ved å ilagge krav om å ta antistofftest ved gjennomgått covid-19-infeksjon. Oppdraget avgrenses mot et tredje alternativ, at gjennomgått covid-19-infeksjon eller at det er gjennomført vaksine ikke gis unntak fra karantene.

Når det gjelder krav til dokumentasjon for gjennomført vaksinasjon mot covid-19 så er dette besvart i tidligere oppdrag.

Muligheter og begrensninger for å kunne avdekke bruk av falske dokumenter vurdert av Politidirektoratet

Politidirektoratets vurdering i fulltekst følger vedlagt, se vedlegg 1. Her gjengis deler av vurderingen.

"I møtet diskuterte Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Politidirektoratet mulighetsbetingelsene for å kunne kontrollere slik dokumentasjon nærmere. Det stilles ingen enhetlige krav til utstedelse og form til attesten som skal fremvises i grensekontrollen, og dette gjør det vanskelig for politiet å føre kontroll med attestens ekthet. Når innreisende fra 27 EU-land og tre andre EFTA-land med ulik statlig, regional og lokal organisering av helsevesenet skal fremvise like mange eller flere ulike versjoner av dokumentasjon på test og/eller gjennomført vaksinasjon, blir det en svært krevende og nær sagt umulig oppgave for politiet å skulle avsløre forfalskninger. Dokumentasjonen kan fremvises i papirformat, i elektronisk format og som bekreftelse i en app fra aktuell helsemyndighet.

Politidirektoratet er for egen del kun kjent med ett konkret tilfelle hvor det er verifisert at en utlending har fremvist falsk negativ test. Det ble der foretatt en utlendingskontroll av en utlending hvor man sjekket politiets registre og på bakgrunn av opplysninger om utlendingens opphold i Norge fattet mistanke om at datoen på covid-dokumentasjonen ikke kunne stemme. Vedkommende hadde på det tidspunktet test angivelig var utført ifølge registrene vært på norsk grense og forsøkt å ta seg inn i Norge, og utlendingen innrømmet at dokumentet var falsk. I slike tilfeller vil politiet ev. internt kunne dele eksempler på falske dokumenter med grensekontrollen, slik at de kan se etter like dokumenter. Et problem her er at vedkommende kan ha benyttet et ekte dokument som var forfalsket.

Politiet har innenfor dagens organisering av grensekontrollen ikke kapasitet til systematisk å skulle sjekke om hver enkelt test som fremvises er ekte, for eksempel ved å ringe til utsteder av attesten for å sjekke at den er ekte. Dersom grensekontrollen skulle fatte mistanke til den fremlagte dokumentasjonen, vil imidlertid det å få verifisert attesten gjennom å ta kontakt med utsteder være et aktuelt tiltak. Dersom grensekontrollen stiller seg tvilende til om andre innreisevilkår eller dokumentasjon på unntak fra plikten til ta opphold på karantenehotell er oppfylt, vil det imidlertid kunne være naturlig også å foreta en grundigere sjekk også av om fremvist attest fremstår som ekte.

Etter vårt syn er det regelverket man må gjøre noe med dersom man ikke vil akseptere den risikoen for omgåelse ved falske dokumenter som reguleringen av kravet til dokumentasjon i dag skaper."

Faglig underlag fra Folkehelseinstituttet

Folkehelseinstituttets vurdering i fulltekst følger vedlagt, se vedlegg 2, her gjengis deler av vurderingen.

"Det er stilt egne krav til denne typen dokumentasjon og gjennomgått covid-19 dokumenteres med attest der prøveresultat og metode fremkommer, samt personidentifiserbare opplysninger og dato for prøvetaking. Foreløpig er bare rt-PCR eller antigenest for SARS-CoV-2 anbefalt

laboratoriemetode. Man kan vurdere om attesten også burde inneholde kontaktinformasjon til laboratorium eller lege som har utstedt attesten, slik at det er mulig å ettergå resultatet.

Det burde også vurderes å etablere en mulighet for ettersjekk av dokumenter som har skapt tvil om ekthet. Det kunne for eksempel være en kontaktadresse der den som har ansvar for kontrollene ved grensa eller i kommunen kunne sende kopier av dokumenter de oppfatter som tvilsomme. Ved mange slike tilsendte dokumenter, ville det være lettere for myndighetene å se mønstre eller enkeltaktører som produserer falske attester, og eventuelt kontakte myndighetene i landene det gjelder, slik at det blir lettere å avdekke systematisk juks.

Vaksinasjon medfører foreløpig ikke fritak fra karantene og testing, men vi antar at det snart vil gjøre det. Før så skjer, er det viktig at det foreligger trygge vaksinasjonssertifikater."

Helsedirektoratets vurdering

Mulighet for å avdekke forfalskede dokumenter

Som Politidirektoratet uttaler, så synes det ikke være en praktisk mulighet å skulle avdekke falske dokumenter ved grensepassering, med unntak av de mer åpenbare tilfellene der opplysninger fra den innreisende eller dokumentene gir grunn til mistanke.

Gjennomføring av en eventuell etterkontroll for å få verifisert dokumentene etter grensepassering, vil kunne være krevende. Dokumentene har erfaringsmessig ofte ikke opplysninger om utsteder. Det er uklart i hvilken utstrekning en kan kreve, og også forvente å få, kontaktopplysninger fra utsteder. Siden det er problematisk for de reisende å få gjennomført testing og få dokumentasjon på resultatet i tide før innreise, antas det å være vanskelig for de innreisende også å få dokumentasjon som inneholder kontaktopplysninger til laboratoriet eller teststedet. Å foreta kontroll av testopplysningene ved å kontakte utenlandske laboratorier og teststeder vil måtte påregnes å være krevende, også om dette gjøres i ettertid. Det er per dags dato vanskelig å se hvem som best kan utføre et slikt arbeide med å verifisere ektheten til utstedt dokumentasjon fra utenlandske laboratorier og teststeder, også om det foreligger informasjon om utsteder.

Tiltak som kan redusere risikoen for importsmitte ved bruk av forfalskede dokumenter

Risikoen for importsmitte ved bruk av forfalskede dokumenter for negativ covid-19-test de siste 72 timer før innreise avhjelpes ved obligatorisk testing etter grensepassering, og svekkelse av risikoen ivaretas med hovedregel om karantene og ved at det er få unntak fra krav om innreisekarantene. Det er derfor bred enighet mellom Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Politidirektoratet om at smittetrusselen ved omgåelse av dette testkravet er lav.

Dokumenter som viser bekreftelse på gjennomgått covid-19 infeksjon fritar derimot både fra testing før og etter grensepassering, i tillegg til at det gir fritak fra karantene og gjelder samtlige innreiser for opptil en periode på nærmere seks måneder. Bruk av falske dokumenter på gjennomgått covid-19-infeksjon vil derfor kunne være langt mer motiverende enn for negativ test før innreise, hvor det i tillegg stilles krav om testing og karantene, samtidig som unntaket vil gjelde for flere innreiser. Bruk av forfalsket dokumentasjon på gjennomgått covid-19-test reiser derfor størst bekymring idet gjentatte innreiser kan skje uten at noen av de viktigste tiltakene for å verne samfunnet mot importsmitte vil gjelde.

Unntaket som gjelder gjennomgått covid-19-infeksjon er per dags dato lite anvendt ut fra antall innreisende personer, noe som kan bero på at unntaket så langt er lite kjent. Det vil være en stor smitterisiko for samfunnet dersom unntaket benyttes på feil grunnlag.

Helsedirektoratet har vurdert om antistofftesting ved grensepassering er et mulig tiltak som kan redusere smitterisikoen, ved å bekrefte gjennomgått covid-19-infeksjon uten at denne kan tidfestes. Testen krever blodprøve (stikk i fingeren). Innføring av testing for å påvise antistoffer anbefales imidlertid ikke. Antistofftester har en for stor feilmargin til at de er et tjenlig tiltak for å sikre bruken av unntaket. Testene gir pr. i dag en for høy forekomst av uriktig negative resultater hos personer som har gjennomgått covid-19-infeksjon de siste seks månedene til at tiltaket kan anbefales. De innreisende kan da ikke med tilstrekkelig forutberegnelighet kunne påregne å benytte unntaket i covid-19-forskriften, dersom testresultatene legges til grunn som en forutsetning for bruk av unntaket.

Helsedirektoratet ser etter dette ikke hvilke tiltak som er aktuelle pr i dag mot forfalskede dokumenter, men vil fortløpende vurdere hvilke muligheter som kan bidra til å redusere risiko. Her vil også internasjonalt samarbeid være aktuelt å se videre på.

For dokumentasjon for vaksinasjon er det foreløpig ikke fritak fra karantene og testing, men vi antar at det snart vil gjøre det. Før så skjer, er det viktig at det foreligger trygge internasjonale vaksinasjonssertifikater.

Vedlegg

Vedlegg 1 Politidirektoratets vurdering av oppdrag 288

Vedlegg 2 Folkehelseinstituttets besvarelse av oppdrag 288

Vennlig hilsen

Helen Brandstorp e.f.
direktør

Bente Åshild Tautra
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

From: Geir Jonatan Sharabi <Geir.Jonatan.Sharabi@politiet.no>
Sent: 12. januar 2021 00:55
To: Bente Åshild Tautra
Cc: Anne Farseth; Magne Jebe Rekvig; 'Arnesen, Trude Margrete'; Cecilia Bordonado; Robert Lalla
Subject: SV: Oppdrag 288 til Helsedirektoratet - om tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantener regelverket

Jeg viser til e-post av 08.01.2021 fra Helsedirektoratet og møte 11.01.2021. Helse- og omsorgsdepartementet har gitt Helsedirektoratet oppdrag om, i samråd med Politidirektoratet, å vurdere og foreslå tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantener regelverket gjennom forfalskning av dokumentasjon for gjennomgått Covid-19, negativ test og gjennomført vaksinasjon.

I møtet diskuterte Helsedirektoratet, Folkehelseinstituttet og Politidirektoratet mulighetsbetingelsene for å kunne kontrollere slik dokumentasjon nærmere. Det stilles ingen enhetlige krav til utstedelse og form til attesten som skal fremvises i grensekontrollen, og dette gjør det vanskelig for politiet å føre kontroll med attestens ekthet. Når innreisende fra 27 EU-land og tre andre EFTA-land med ulik statlig, regional og lokal organisering av helsevesenet skal fremvise like mange eller flere ulike versjoner av dokumentasjon på test og/eller gjennomført vaksinasjon, blir det en svært krevende og nær sagt umulig oppgave for politiet å skulle avsløre forfalskninger. Dokumentasjonen kan fremvises i papirformat, i elektronisk format og som bekreftelse i en app fra aktuell helsemyndighet.

Politidirektoratet er for egen del kun kjent med ett konkret tilfelle hvor det er verifisert at en utlending har fremvist falsk negativ test. Det ble der foretatt en utlendingskontroll av en utlending hvor man sjekket politiets registre og på bakgrunn av opplysninger om utlendingens opphold i Norge fattet mistanke om at datoen på covid-dokumentasjonen ikke kunne stemme. Vedkommende hadde på det tidspunktet test angivelig var utført i følge registrene vært på norsk grense og forsøkt å ta seg inn i Norge, og utlendingen innrømmet at dokumentet var falskt. I slike tilfeller vil politiet ev. internt kunne dele eksempler på falske dokumenter med grensekontrollen, slik at de kan se etter like dokumenter. Et problem her er at vedkommende kan ha benyttet et ekte dokument som var forfalsket.

Politiet har innenfor dagens organisering av grensekontrollen ikke kapasitet til systematisk å skulle sjekke om hver enkelt test som fremvises er ekte, for eksempel ved å ringe til utsteder av attesten for å sjekke at den er ekte. Dersom grensekontrollen skulle fatte mistanke til den fremlagte dokumentasjonen, vil imidlertid det å få verifisert attesten gjennom å ta kontakt med utsteder være et aktuelt tiltak. Dersom grensekontrollen stiller seg tvilende til om andre innreisevilkår eller dokumentasjon på unntak fra plikten til ta opphold på karantenehotell er oppfylt, vil det imidlertid kunne være naturlig også å foreta en grundigere sjekk også av om fremvist attest fremstår som ekte.

Etter vårt syn er det regelverket man må gjøre noe med dersom man ikke vil akseptere den risikoen for omgåelse ved falske dokumenter som reguleringen av kravet til dokumentasjon i dag skaper.

Vi antar at det er et problem at mange av dem som plikter å teste seg innen 24 timer (fordi de ikke gjorde det på flyplassen) ikke gjør det. Her bør ev. kommunen sette inn ressurser for å følge opp disse. Hvis man gjør det, eller også i større grad krever at man tester seg umiddelbart ved ankomst, vil det vil slik vi forstår gi mindre risiko for at importsmitte spres. Også om man greier å ta test av alle, vil det være et poeng å opprettholde et krav om negativ test innen 72 timer før man ankommer, for i størst mulig grad å hindre at personer som er smittet kommer. Streng kontroll med gjennomføring av test ved ankomst vil ta ned risikoen der noen har lagt fram falsk negativ test. Det vil etter vår

oppfatning ha bedre virkning enn å basere seg på å forsøke å avdekke falske dokumenter. (Men en bekreftet falsk negativ attest er selvsagt noe politiet vil følge opp.)

Vi kan ikke helt se at det vil være uforholdsmessig å kreve test ved ankomst selv om en person fremlegger dokumentasjon på tidligere smitte. Det er vesentlig mindre inngripende for den enkelte å måtte ta en test enn å ha karanteneplikt. Risikoen for bruk av falsk dokumentasjon for å legitimere innreise til Norge er reell og har potensielt stor skadevirkning. Så vidt vi forstår, vil man ved en positiv test gjennomført for disse ved ankomst kunne bedømme om de er smittsomme eller har gjennomgått sykdommen/er vaksinert. Man vil da fange opp personer som enten er smittet, eller som har testet negativt og som med falske dokumenter vil kunne bryte karanteneplikt risikofritt. (Betydningen av det siste skal imidlertid ikke overdrives. Liberalt innhold av karantenen gjør det allerede i utgangspunktet vanskelig å konstatere brudd; det at noen ikke påtreffes hjemme betyr ikke at de bryter karanteneplikten, regelverket gir adgang til å gå ut så lenge man kan unngå nærkontakt med andre. Noen systematisk kontroll med troverdig oppdagelsestrussel innbyr dagens karantenerregelverk ikke til.) For vår del framstår det som en bedre løsning, enn å skulle basere seg på å avsløre falske dokumenter, dersom helsemyndighetene ut fra en vurdering av testen (og ev. i tillegg dokumentasjonen) avgjør om vedkommende skal i isolasjon eller anses ikke å kunne smitte andre. (Dersom det utstedes vaksinebekreftelser som med tilstrekkelig sikkerhet knyttes til den enkelte, vil unntak fra testplikt kunne opprettholdes for disse.)

En annen sak er at dokumentasjon på gjennomgått sykdom/vaksinasjon som avkreftes ved negativ test ved ankomst kan gi indikasjon på at dokumentasjonen kan være falsk og bør undersøkes nærmere med tanke på straffbarhet og bortvisning. Slik sett vil testing også bidra til en ikke ubetydelig oppdagelsesrisiko som kan bidra til å understøtte respekten for regelverket.

Ellers mener vi, som også nevnt av Folkehelseinstituttet i møtet, at det vil være hensiktsmessig at innreiseregistreringssystemet blir linket opp til helsemyndighetens oversikt over hvem som har gjennomført test, slik at det kan føres kontroll med disse. Til sist vil vi foreslå som tiltak at man kan intensivere kontrollinnsatsen og kontrollere at opplyste karantenefasiliteter oppfyller kravene stilt i forskriften og at de reisende faktisk oppholder seg der de har opplyst at de skal ta opphold.

Mvh

Geir Jonatan Sharabi
seniorrådgiver

Politidirektoratet
Juridisk stab

Telefon: (+47) 472 54 393
E-post: Geir.Jonatan.Sharabi@politiet.no
www.politi.no

Fra: Bente Åshild Tautra [mailto:Bente.Ashild.Tautra@helsedir.no]

Sendt: 8. januar 2021 13:04

Til: Magne Jebe Rekvig; Geir Jonatan Sharabi; 'Arnesen, Trude Margrete'

Kopi: Anne Farseth

Emne: Oppdrag 288 til Helsedirektoratet - om tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket

Hei, jeg holder i dette oppdraget fra HOD med leveringsfrist på førstkommande tirsdag. Det synes vanskelig å få deltagelse av alle til møte i dag, så jeg foreslår at jeg innkaller til møte på mandag. Ber alle gi meg tilbakemelding på hvilke tidspunkt som absolutt ikke går, men jeg mener det er viktig at vi får til en samsnakk.

Jeg fikk oppgitt deg som kontaktperson i FHI i dag, Trude.

Vedlagt følger oppdraget:

Oppdrag 288 til Helsedirektoratet – om tiltak for å begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket

Helse- og omsorgsdepartementet viser til oppdrag 242 og Helsedirektoratets avsluttende bemerkninger om mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon på gjennomgått Covid-19.

Departementet slutter seg til Helsedirektoratets bekymring for mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon av gjennomgått Covid-19, negativ test og etter hvert dokumentasjon på gjennomført vaksinasjon. Inntil en internasjonal elektronisk fungerende løsning for dokumentasjon av immunitetsbetinget karantenefritak er på plass, bør tiltak som kan begrense slike omgåelser av regelverket vurderes.

Departementet ber derfor Helsedirektoratet i samråd med Politidirektoratet om å vurdere og foreslå tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket gjennom forfalskning av dokumentasjon for gjennomgått Covid-19, negativ test og gjennomført vaksinasjon.

Helsedirektoratets forslag om å stille krav om at positiv PCR-test må være tatt i Norge og være registrert i MSIS er etter departementets vurdering ikke aktuelt av hensyn til EØS-regelverket. Departementet finner heller ikke at det i dag er grunnlag for å oppheve karantenefritaket for gjennomgått Covid-19. Det vises til at en fjerning av unntaket nå neppe vil være et forholdsmessig tiltak overfor personer som faktisk har gjennomgått Covid-19.

Frist: 12. januar 2021.

Kontaktperson i HOD: Tjaarke Hopen, tel: 48 00 32 20

Helse- og

omsorgsdepartementet

Vibeke R. Gundersen

Seniorrådgiver
HOD krisestab

Vakttelefon HOD 22 24 47 77

Krisestab_NY@hod.dep.no

www.regjeringen.no/hod | [HOD på Facebook](#) | [HOD på Twitter](#)

Oppdrag 288 til Helsedirektoratet – om tiltak for å begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket

Mottatt dato: 06.01.2020

Oppdragstekst

Helse- og omsorgsdepartementet viser til oppdrag 242 og Helsedirektoratets avsluttende bemerkninger om mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon på gjennomgått Covid-19.

Departementet slutter seg til Helsedirektoratets bekymring for mulig omgåelse av karantenerregelverket ved forfalskning av dokumentasjon av gjennomgått Covid-19, negativ test og etter hvert dokumentasjon på gjennomført vaksinasjon. Inntil en internasjonal elektronisk fungerende løsning for dokumentasjon av immunitetsbetenget karantenefritak er på plass, bør tiltak som kan begrense slike omgåelser av regelverket vurderes.

Departementet ber derfor Helsedirektoratet i samråd med Politidirektoratet om å vurdere og foreslå tiltak som kan begrense mulig omgåelse av karantenerregelverket gjennom forfalskning av dokumentasjon for gjennomgått Covid-19, negativ test og gjennomført vaksinasjon.

Helsedirektoratets forslag om å stille krav om at positiv PCR-test må være tatt i Norge og være registrert i MSIS er etter departementets vurdering ikke aktuelt av hensyn til EØS-regelverket. Departementet finner heller ikke at det i dag er grunnlag for å oppheve karantefritaket for gjennomgått Covid-19. Det vises til at en fjerning av unntaket nå neppe vil være et forholdsmessig tiltak overfor personer som faktisk har gjennomgått Covid-19.

Frist: 12. januar 2021.

Kontaktperson i HOD: Tjaarke Hopen, tel: 48 00 32 20

Folkehelseinstituttets vurdering

Oppsummert:

Verken politi- eller helsemyndigheter er i dag i stand til å avgjøre ekthet av dokumentasjon av positiv eller negativt testresultat i grensesituasjonen.

Det må antas at forfalskning av dokument på negativ test før ankomst forekommer i et visst omfang, og FHI har mottatt bekymring om slike tilfeller. Problemet med falsk negativ sjekk utgjør en mindre

smittetrussel nå som det er innført obligatorisk test ved ankomst, og på sikt kan det være at kravet kan tas bort, jf oppdrag 264. Test før ankomst bidrar imidlertid fortsatt til noe risikoreduksjon på reisen, og frem til testsvar tatt ved ankomst foreligger.

FHI har ikke hørt om tilfeller av forfalsking av positiv test for gjennomgått covid-19, som i tilfelle ville fritatt fra både test før ankomst og karantene og derfor ville utgjort en mer alvorlig risiko.

FHI er enige i at fritak for karantene etter gjennomgått sykdom ikke bør tas bort, og man regner med at man etter hvert vil kunne gi et tilsvarende fritak for vaksinerte. Det blir viktig å ta i bruk internasjonale vaksinasjonsattester hvis/ når de kommer.

For å redusere problemet med dokumentforfalskning, kunne man avkreve at dokumentene har kontaktdetaljer for den som har utstedt dem, og etablere et system for ettersjekk av dokumenter som oppfattes som tvilsomme.

Bakgrunn:

FHI har fått tilsendt bekymringsmeldinger om at det er svært vanskelig å få tatt test innen 72 timer flere steder, særlig i Polen og Sverige. Det er også dyrt. Derimot har vi fått vite at det både er enkelt og relativt sett billig å bestille et falsk testresultat. Informasjonen er imidlertid anekdotisk, og vi har ikke informasjon om omfanget av eventuell dokumentfalsk.

Test innen 24 timer er nå obligatorisk. Det er stor variasjon i hvilken grad de innreisende lar seg teste ved grensepassering. Informasjon fra Helsedirektoratet om dette:

- Ved flyplass er erfaringen at det varierer fra 50 til 100 prosent.
- Ved vei er erfaringen at det testes omkring 50 prosent ved to av de største passeringspunktene. Ved det største passeringspunktet testes til nå mellom 20 og 30 prosent, dette er under utbygging for langt større kapasitet.
- Ved havn testes mer enn 50% av de som passerer

I samtale med kommunelegen i Sandefjord som har Torp flyplass, Ole Henrik Augestad fremkommer det at de tester ca 95% av de som kommer. De resterende 5% er norske statsborgere, barn eller personer som sier de skal teste seg innen 1 døgn. Av disse har det vært 60-70 positive, altså ca 3%. Flere av de som hadde positiv test ved ankomst hadde attest på negativ test tatt siste 72 timer. Av de som skal ha testet seg før ankomst (hvilket er de fleste fordi det er så få norske statsborgere som ankommer Torp), er det flere som har med seg dokumenter som kan være lette å forfalske. Flere er oversatt til engelsk. KOL har ikke grunnlag for å si at dokumentfalsk forekommer ofte, men han har (også) hørt at det er vanskelig å få tatt testen i Polen, mens det er lettere og billigere å bestille et falskt bevis. Han har ikke blitt informert om at innreisende har kommet med forfalsket dokumentasjon på tidligere gjennomgått sykdom som i tilfelle ville fritatt fra både test og karantene.

Det er stilt egne krav til denne typen dokumentasjon og gjennomgått covid-19 dokumenteres med attest der prøveresultat og metode fremkommer, samt personidentifiserbare opplysninger og dato for prøvetaking. Foreløpig er bare rt-PCR eller antigenest for SARS-CoV-2 anbefalt laboratoriemetode. Man kan vurdere om attesten også burde inneholde kontaktinformasjon til laboratorium eller lege som har utstedt attesten, slik at det er mulig å ettergå resultatet.

Det burde også vurderes å etablere en mulighet for ettersjekk av dokumenter som har skapt tvil om ekthet. Det kunne for eksempel være en kontaktadresse der den som har ansvar for kontrollene ved

grensa eller i kommunen kunne sende kopier av dokumenter de oppfatter som tvilsomme. Ved mange slike tilsendte dokumenter, ville det være lettere for myndighetene å se mønstre eller enkeltaktører som produserer falske attester, og eventuelt kontakte myndighetene i landene det gjelder, slik at det blir lettere å avdekke systematisk juks.

Vaksinasjon medfører foreløpig ikke fritak fra karantene og testing, men vi antar at det snart vil gjøre det. Før så skjer, er det viktig at det foreligger trygge vaksinasjonssertifikater.

Vurdering av sosiale konsekvenser

Dersom det er svært dyrt og vanskelig å få tatt test før ankomst, mens det er lett og billig å få tak i en falks attest, kan dette medvirke til at personer velger det ulovlige alternativet. Tilgjengelighet av test i andre land er det imidlertid vanskelig å gjøre noe med fra Norge.

Merknad

FHI ber om at vurderingen i sin helhet, inklusiv grafisk utforming, legges ved i det endelige svaret til HOD.